

Raadsavond	10-6-2024 Financiële commissie
Zaaknummer	654859
Portefeuillehouder	Nick van Egmond
Vorbereid door	Concerncontrol
Onderwerp	Beleidsnota Integraal Risicomanagement & Weerstandsvermogen 2024-2027

Beslispunten

De Beleidsnota Integraal Risicomanagement en Weerstandsvermogen 2024-2027 vast te stellen waarin richtlijnen worden gegeven omtrent:

- Het tijdig onderkennen van risico's en de impact daarvan op de gemeentelijke organisatie;
- Het tijdig treffen van adequate maatregelen om de kans op en de gevolgen van deze risico's zo veel als mogelijk te beperken;
- De informatie over het risicomanagement en het weerstandsvermogen aan de raad;
- De bepaling en gewenste omvang van de weerstandsvermogen ratio.

Wat willen we bereiken

Het beheersen van risico's en het beschikken over voldoende middelen om weerstand te kunnen bieden tegen de financiële gevolgen van de risico's.

Samenvatting

Met de Beleidsnota Integraal Risicomanagement en Weerstandsvermogen 2024-2027 wordt invulling gegeven aan het te voeren integraal risicomanagement- en weerstandsvermogenbeleid voor de verslagjaren 2024 t/m 2027. De nota dient als basis voor de wettelijk verplichte paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing van de jaarlijkse (meerjaren)programmabegroting en het jaarverslag en jaarrekening. In de nota worden diverse kaders (her)benoemd.

Het hebben van richtlijnen met betrekking tot financiële en niet financiële risico's is belangrijk voor de duurzaamheid van de gemeentefinanciën. Door het volgen van de richtlijnen is de gemeente beter in staat om risico's te beheersen en tijdig maatregelen te treffen om financiële tegenvallers op te kunnen vangen.

Er zijn vier volwassenheidsfasen van risicomanagement. Het risicomanagement van de gemeente Kaag en Braassem bevindt zich op dit moment in fase 1 en begin fase 2. We voldoen aan de wettelijke verplichting maar het risicomanagement maakt nog niet integraal deel uit van de besluitvormingsprocessen.

Wij willen in de periode 2024 t/m 2027 naar fase 3 bewegen. Om deze stap te maken, zetten we onder meer in op:

- Meer inzicht in de niet-financiële risico's naast sec gemeente brede externe niet-beïnvloedbare materiele financiële risico's;
- Expliciet inzicht in de voortgang en effecten van beheersmaatregelen en beheersing van risico's op het juiste bestuursniveau;
- Kwaliteitsslag in het voeren van het juiste gesprek over risico's op alle niveaus in de organisatie;
- Concreet beleggen van de risicomanagementtaken en beheersingsverantwoordelijkheid bij de juiste spelers op het juiste niveau per processtap;
- Verduidelijking van de processtappen en geven van richtlijnen en tools.

Inleiding

Conform artikel 13 lid 1 van onze Financiële Verordening 2023 ex GW 212 is het college verantwoordelijk voor een actuele nota Risicomanagement en weerstandsvermogen welke iedere vier jaar wordt geactualiseerd en door de Raad vastgesteld. De huidige nota risicomanagement en weerstandsvermogen is opgesteld voor de periode 2020-2023.

Daarom ligt voor u de Beleidsnota Integraal Risicomanagement en Weerstandsvermogen 2024-2027 die het te voeren integraal risicomanagement- en weerstandsvermogenbeleid voor de verslagjaren 2024 t/m 2027 weergeeft en als basis dient voor de wettelijk verplichte paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing van de jaarlijkse (meerjaren)programmabegroting en het jaarverslag en jaarrekening.

In deze beleidsnota is rekening gehouden met de actuele ontwikkelingen en de reeds in de programmabegroting 2023 doorgevoerde wensen van de raad om het binnen de gemeente gevoerde risicomanagement- en weerstandsvermogenbeleid aan te passen. In de nota is een strikte(re) scheiding aangehouden tussen weerstandsrisico's waarvoor een weerstandscapaciteit wordt aangehouden in de reserves en de wendbaarheidrisico's (structureel) waarbij de gemeente en/of bestuur een duidelijke keuze kan maken in de beheersing van de risico's. Tevens is uitgegaan van continuering van het Naris model waarbij op basis van simulaties een nauwkeuriger onderbouwing van de benodigde weerstandscapaciteit mogelijk is.

De Beleidsnota Integraal Risicomanagement en Weerstandsvermogen 2024-2027 is een belangrijk meerjarig beleidskader voor het momenteel in ontwikkeling zijnde integraal risicomanagement en de daarmee samenhangende weerstandsvermogen ratio. Het college adviseert de raad de Beleidsnota Integraal Risicomanagement en Weerstandsvermogen 2024-2027 vast te stellen die het te voeren integraal risicomanagement- en weerstandsvermogenbeleid voor de verslagjaren 2024 t/m 2027 weergeeft.

Deze beleidsnota treedt in werking met ingang van de vaststellingsdatum door de raad en is van toepassing voor wat betreft het weerstandsvermogenbeleid vanaf de eerstvolgende bestuursrapportage over het verslagjaar 2024.

Argumenten

De beleidsnota Integraal Risicomanagement en Weerstandsvermogen 2024-2027 (hierna nota IRM 204-2027) is anders qua opbouw dan de Nota risicomanagement en weerstandsvermogen 2020-2023 (hierna nota IRM 2020-2023). Een 'was-wordt' tabel is niet toegevoegd als bijlage. Hieronder staan de belangrijkste wijzigingen voor wat betreft de kaders.

		Nota IRM 2020-2023	Nota IRM 2024-2027
1	Weerstandsvermogenratio	1,0 – 1,4	1
2	Zekerheidspercentage	-	90%
3	Toelichting financieel risico op basis van impact score	-	≥ 5

Ad 1) Weerstandsvermogenratio

De minimale weerstandsvermogen ratio is vastgesteld op minimaal 1. Dit komt overeen met de startwaarde van de waarderingscode C (voldoende) voor de beoordeling van de

weerstandsvermogen ratio zoals opgenomen in de tabel van het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement (NAR) die door gemeenten landelijk wordt toegepast.

Ad 2) Zekerheidspercentage

In de nota IRM 2020-2023 is geen zekerheidspercentage vastgesteld doordat er toen nog niet werd gewerkt met het zogenoemde NARIS model. Dit Naris model is voor het eerst toegepast in de programmabegroting 2023 waarbij toen is gekozen voor een zekerheidspercentage van 90%. De norm van 90% wordt toegepast bij veel Nederlandse gemeenten en wordt geadviseerd door het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement (NAR). Bij een zekerheid van 90 procent vertonen de meeste grafieken nog geen 'staart' (waardoor voor elk percentage meer zekerheid relatief meer geld benodigd is) en er toch een hoog zekerheidspercentage geldt. Of anders gezegd: extra zekerheid gaat vanaf een hoger percentage dan 90% een naar verhouding groter beslag leggen op de weerstandscapaciteit.

Ad 3) Toelichting financieel risico op basis van impact score

Risico's met een financieel impact score ≥ 5 worden in ieder geval toegelicht in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing. Op basis van onderstaande afbeelding, ook opgenomen in de nota IRM 2024-2027, betekent dit dat minimaal de geel, oranje en rood gearceerde risico's worden toegelicht. In absolute bedragen zijn dit risico's met een verwachte financiële impact van minimaal € 50.000 en hoger. Afhankelijk van het "succes" van integraal risicomanagement en daarmee samenhangend een beter inzicht in het aantal risico's kan deze grens worden bijgesteld. De raad zal hierover worden geïnformeerd.

Risico-effect						
o.b.v. financieel effect in i's	o.b.v. (niet-)financieel effect-klasescore					
1 775.000 en hoger	5 zeer groot	5	10	15	20	25
1 600.000 tot 1 775.000	4 groot	4	8	12	16	20
1 400.000 tot 1 600.000	3 gemiddeld	3	6	9	12	15
1 200.000 tot 1 400.000	2 klein	2	4	6	8	10
1 50.000 tot 1 200.000	1 zeer klein	1	2	3	4	5
Risico-kans →	kans-klasescore →	1 zeer klein	2 klein	3 gemiddeld	4 groot	5 zeer groot
	kans in % →	>0% tot 20%	20% tot 40%	40% tot 60%	60% tot 80%	80% tot 100%

Risico-impact
= kans-score x effect-score
uitgedrukt in impactscore (1 t/m 25)

Overige opmerkingen

- De nota IRM 2024-2027 is uitgebreider dan de nota IRM 2020-2023. Ook in de nota IRM 2020-2023 wordt het belang van integraal risicomanagement onderkend met als een van de doelen het verhogen van het risicobewustzijn. In de praktijk is integraal risicomanagement veelal fragmentarisch en nog niet integraal geborgd. In de nota IRM 2024-2027 zijn alle stappen inclusief rollen die in de oude nota niet (concreet) waren belegd onderbouwd en uitgewerkt.
- De nota is in lijn met beleid en nota's reserves en voorzieningen en grondbeleidsnota en andere verplicht voorgeschreven paragrafen en VOC.

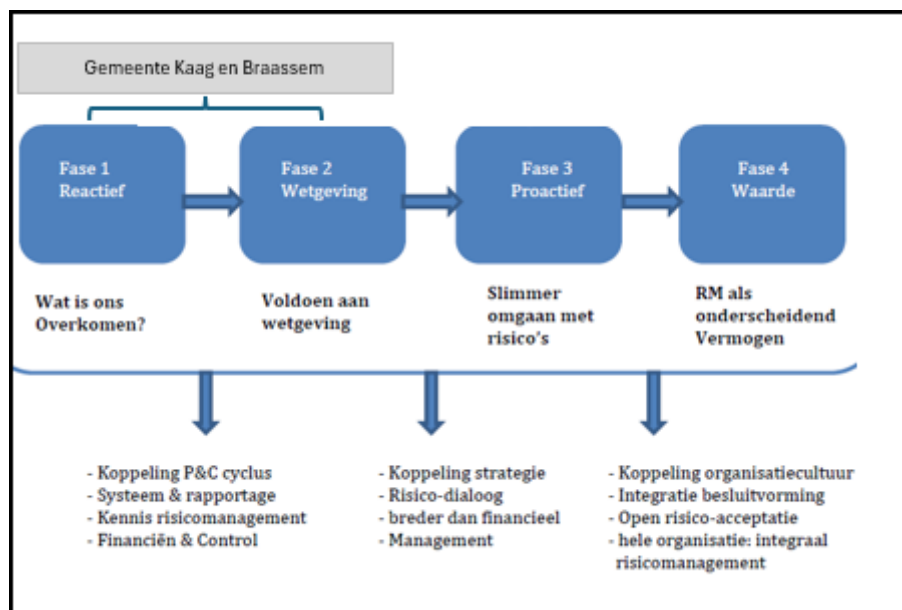
Kanttekeningen

In de Visie op Control 2023ev is het huidige en toekomstige ambitieniveau qua interne (risico)beheersing aangegeven. Er is toen aangegeven dat, op basis van onafhankelijke nulmetingen, het huidige interne (risico)beheersingssysteem van de gemeente Kaag en Braassem zich in fase 1 (AO/IC) bevindt van de zes ontwikkelingsfasen. In de Visie op Control 2023ev is de ambitie uitgesproken dat vanaf het verslagjaar 2029 fase 6 (in-control) bereikt dient te zijn.

Voor integraal risicomanagement geldt een soortgelijke ontwikkeling. In de onderstaande figuur worden vier volwassenheidsfasen van risicomanagement weergegeven. Het risicomanagement van de gemeente Kaag en Braassem bevindt zich op dit moment in fase 1 en begin fase 2. We voldoen aan de wettelijke verplichting maar het risicomanagement maakt nog niet integraal deel uit van de (besluitvormings)processen.

Als gemeente Kaag en Braassem willen wij in de periode 2024 t/m 2027 naar fase 3 bewegen. Om deze stap te maken, zetten we onder meer in op:

- Meer inzicht in de niet-financiële risico's naast sec gemeente brede externe niet-beïnvloedbare materiele financiële risico's;
- Expliciet inzicht in de voortgang en effecten van beheersmaatregelen en beheersing van risico's op het juiste bestuursniveau;
- Kwaliteitsslag in het voeren van het juiste gesprek over risico's op alle niveaus in de organisatie;
- Concreet beleggen van de risicomanagementtaken en beheersingsverantwoordelijkheid bij de juiste spelers op het juiste niveau per processtap;
- Verduidelijking van de processtappen en geven van richtlijnen en tools.

Een van de eerste stappen die wij in deze ontwikkeling willen zetten is dat er voorafgaand aan elke programmabegroting, jaarrekening of tussentijdse bestuursrapportage in de driehoek Clustermanager/Decentrale risico coördinator/Centrale risico coördinator en in de driehoek Clustermanager/Decentrale risico coördinator DT/Centrale risico coördinator een risicoanalyse zal plaatsvinden. Hierbij kan gebruik worden gemaakt van de in de beleidsnota opgenomen deelstappen benoemd in hoofdstuk 3. Alle in deze sessies geïdentificeerde risico's worden vastgelegd in het centrale risicoregister.

Risico's

Met het vaststellen van de nota voor de periode 2024 t/m 2027 beschikt de gemeente vanaf 2024 opnieuw over een normenkader waarbinnen de risico's kunnen worden beheerst.

Duurzaamheid

Het hebben van richtlijnen met betrekking tot financiële risico's is belangrijk voor de duurzaamheid van de gemeentefinanciën. Door het volgen van de richtlijnen is de gemeente beter in staat om risico's te beheersen en tijdig maatregelen te treffen om financiële tegenvallers op te kunnen vangen.

Participatie en inspraak

N.v.t.

Financiële consequenties

Het opstellen van de nota is onderdeel van het project rechtmatigheid waarvoor door uw raad middelen beschikbaar zijn gesteld. Aan de vaststelling van de nota zijn geen financiële consequenties verbonden.

Regio

N.v.t.

Evaluatie

Jaarlijks bij de begroting wordt een risico-inventarisatie uitgevoerd en wordt het weerstandsvermogen beschouwd. Hierbij zal het normenkader van de nota worden gehanteerd. Bij de jaarrekening wordt ook een risico-inventarisatie uitgevoerd en wordt ook geëvalueerd in hoeverre de bij de begroting gesignaleerde risico's zich hebben voorgedaan. Ook wordt onderzocht en toegelicht wat dit betekent voor het beslag op de middelen. Bij ontwikkelingen gedurende het jaar, zal hiervoor eveneens aandacht zijn via de tussentijdse rapportage.

Roelofarendsveen, 28-5-2024

Burgemeester en wethouders van Kaag en Braassem,

de gemeentesecretaris,

J.J. Démoed

de burgemeester,

A. Heijstee-Bolt

Bijlagen behorend bij het voorstel

- Nota Integraal risicomanagement en weerstandsvermogen)